

TENDINȚE ȘI PROVOCĂRI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ÎN ERA DIGITALĂ

Olga CONENCOV,

Lector universitar superior, AESM

Cristina CONENCOV,

the University of Tennessee, Knoxville, USA

JEL: I23

Studentii din ziua de astăzi sunt diferiți de predecesorii săi. Majoritatea acestora au deja ca rutină folosirea internetului și a email-ului, a sms-urilor sau a rețelelor de socializare. Acest mod de comunicare se face simțit și în modul lor de a învăța. Utilizarea TIC facilitează procesul de învățare și oferă un feedback rapid. Accesul la informații a creat, de asemenea, noi oportunități pentru generarea și transferul de cunoștințe. Însă, aceste rezultate nu apar pur și simplu doar prin introducerea calculatoarelor în procesul de învățământ. Pentru ca TIC să fie orientat spre perfecționarea sistemului educațional: este nevoie de o politică adecvată; sunt necesare investiții semnificative în formarea cadrelor didactice și managerilor; sunt necesari tehnicieni calificați; este nevoie de finanțare pentru

întreținere, acces la Internet și modernizare continuă. Aceste condiții sunt dificil de asigurat, în special, în țările în curs de dezvoltare.

Încă Schultz (1975) menționa că progresul tehnologic este de natură să ridice valoarea educației în producerea capitalului uman. TIC are potențialul necesar de a îmbunătăți calitatea învățării și de a extinde accesul la diverse oportunități de studii. Însă, în același timp, TIC schimbă rolul profesorului. În cazul în care Internetul este disponibil studentului la orele de curs, profesorul nu mai este singura autoritate în auditoriu. Totodată, studenții vor fi capabili de a descărca conținutul cursului de la o universitate de prestigiu, în cazul în care este plasat, gratuit, în regim on-line. Deci, Internetul schimbă relația ierarhică dintre profesor și student. Rolul profesorului nu mai este de a furniza conținut, ci mai degrabă de a lucra cu studenții pentru explorarea noilor dimensiuni ale disciplinei. În laboratoarele științifice, software-ul de simulare poate fi folosit pentru a reduce timpul altădată irosit cu colectarea datelor și reprezentarea grafică, oferind profesorului și studenților mai mult timp pentru analizarea și interpretarea datelor.

Educația reprezintă o prioritate în era digitală, iar instituțiile de învățământ sunt nevoite să se schimbe și să se dezvolte accelerat pentru a corespunde exigențelor moderne. Astăzi, tot mai mult este promovat învățământul la distanță (e-learning, învățare on-line etc.) ca o modalitate optimă de obținere a cunoștințelor și abilităților necesare în condiții favorizante. Învățământul la distanță este adresat persoanelor de orice vârstă care nu pot fi prezente fizic la o instituție educațională.

În mod tradițional, studiile erau realizate prin corespondență (intermediar în procesul de învățare fiind oficiul poștal). Astăzi, învățământul la distanță implică educația on-line (MOOC, massive open online course). MOOC-ul a căpătat popularitate în anul 2012, fiind considerat, de către publicațiile de specialitate, „anul MOOC”, ca urmare a apariției unor furnizori de servicii foarte bine finanțați, asociați unor universități de top. Acesta este un program gratuit de învățare la distanță bazat pe Web, care este proiectat pentru participarea unui număr mare de studenți dispersați geografic. Universitatea Stanford a oferit primul MOOC în anul 2011 și de atunci consorțiile de universități recunoscute și-au unit forțele pentru a crea MOOC-uri, care oferă cursuri online gratuite peste tot în lume.

Multe țări au deja universități virtuale. O universitate virtuală oferă programe de învățământ superior prin intermediul instrumentariului electronic, de obicei, bazate pe utilizarea Internetului. Unele sunt instituții tradiționale care asigură învățarea on-line, ca parte a cursurilor universitare extinse, în timp ce altele oferă numai cursuri online, considerate ca fiind o formă de învățământ la distanță. Scopul universităților virtuale este de a oferi acces populației, care nu ar fi în măsură să participe la un campus fizic, din motive, cum ar fi distanța - în care studenții locuiesc prea departe de un campus fizic pentru a participa la cursuri regulate; și nevoia de flexibilitate - unii studenți au nevoie de flexibilitatea de a studia la domiciliu ori de câte ori este convenabil pentru ei să facă acest lucru.

Programul academic într-o universitate virtuală este administrat prin intermediul TIC, cum ar fi pagini web, e-mail și alte surse de rețea. Exemple de astfel de universități sunt: Canadian Virtual University (2000), Virtual Global University în Germania (2001), Syrian Virtual University (2002), African Virtual University (2003), Bulgarian Virtual University (2004) etc. Canadian Virtual University este un consorțiu de universități canadiene care oferă 2500 cursuri on-line și prin educație la distanță. Sirian Virtual University este o instituție siriană de învățământ care a fost creată la decizia Ministerului Învățământului Superior. Impresionantă, este existența unui astfel de minister, separat prin atribuțiile sale de Ministerul Educației. Universitatea respectivă oferă educație virtuală (folosind internetul) studenților din întreaga lume.

Din motiv că universitățile virtuale sunt relativ noi și distincte, apar unele dificultăți ce țin de acreditarea și evaluarea calității studiilor.

În esență, TIC oferă universităților atât oportunități, cât și provocări. Prin utilizarea TIC universitatea poate oferi o flexibilitate crescută studenților. Însă, în același timp, instituțiile trebuie să elaboreze și să aplice politici adecvate și să se adapteze rapid noului mod de predare și învățare.

Universitățile virtuale trebuie să identifice: principalele tendințe care afectează învățământul superior; provocările și oportunitățile cu care se confruntă; impactul educației fără frontiere.

La etapa actuală, tendințele predominante se manifestă într-un mod aparent contradictorii:

- bogăție și sărăcie - creșterea economică se realizează rapid, dar se adâncesc inegalitățile;
- sănătate mai bună, dar cu noi amenințări;
- condiții de gen îmbunătățite, dar probleme încă persistente - femeile au câștigat mai multe drepturi și influență, și totuși, inechitatea continuă să persiste;
- democratizarea - deși au crescut numărul țărilor guvernate democratic, există încă regimuri politice represive și încălcări cu privire la drepturile fundamentale ale omului;
- educație, dar nu pentru toți – deși, educația este un drept al omului, milioane de oameni rămân analfabeți.

Mediul de învățământ este influențat de trei tendințe majore:

- demografia - populația mondială în creștere, urbanizarea, migrația internațională, societățile îmbătrânite, boli noi și vechi, toate constituie provocări pentru sistemul de învățământ;
- globalizarea - tehnologia, provocările economice, integrarea politică și culturală necesită sisteme de învățământ capabile să reducă inegalitățile și marginalizarea;
- creșterea cunoștințelor - bogăția și bunăstarea unei societăți sunt determinate de capacitatea sa de a instrui și educa oamenii săi să aplice cunoștințele.

Starea sistemelor de învățământ superior din întreaga lume este afectată de o serie de factori, precum: atitudinea orientată către consumator în cadrul universității; fondurile financiare guvernamentale în scădere; necesitatea învățării pe tot parcursul vieții, care reclamă noi abordări. În acest context, universitățile se confruntă cu unele provocări serioase: îmbunătățirea calității, facilitarea accesului la studii, reducerea costurilor; schimbarea rolului profesorului; dezvoltarea competențelor e-learning etc.

Lista referințelor bibliografice:

1. The World Bank, Lifelong learning in the global knowledge economy, challenges for developing countries, <http://siteresources.worldbank.org>
2. Canadian Virtual University, www.cvu-uvic.ca
3. Syrian Virtual University, www.svuonline.org